

THUIS IN HET MODERNISME

IN DE KEMPEN EN VLAAMS-BRABANT

Prof. dr. ir.-arch. Els De Vos

Woning te Geel, ontwerp: 1969 door Emiel Van Loven, (Photo: Kristof Welleman)

Studiedag *Erfgoed in goede handen.*
Naoorlogs erfgoed: bedreigd én geliefd, Leuven, 01/06/2026

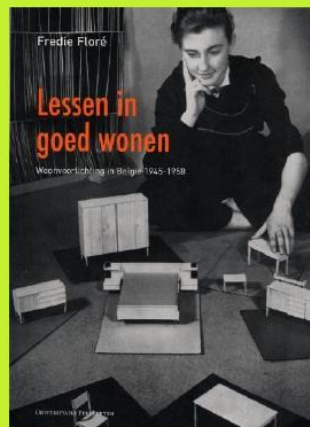
Universiteit Antwerpen
| Faculteit Ontwerpwetenschappen

Overzicht

THUIS IN HET MODERNISME

- Impliciet woonbeleid
- Populaire woonvormen
- Modern wonen
- 'de stille generatie'
- Hoe om te gaan met erfgoed?

Impliciet woonbeleid

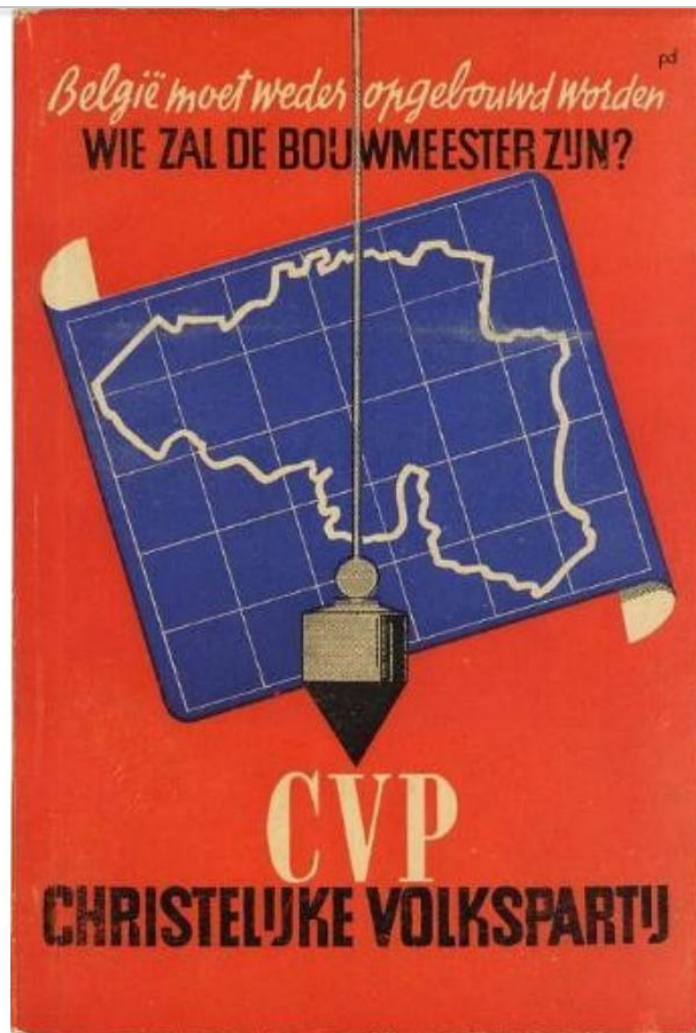

Impliciet woonbeleid

“Een Belg is geboren met een
baksteen in de maag”

dilemma

Twée visies

KATHOLIEKEN

- Wet De Taeye
- Genoemd naar minister Alfred De Taeye
- Premies + leningen tot 100% waarde van woning
- 1948

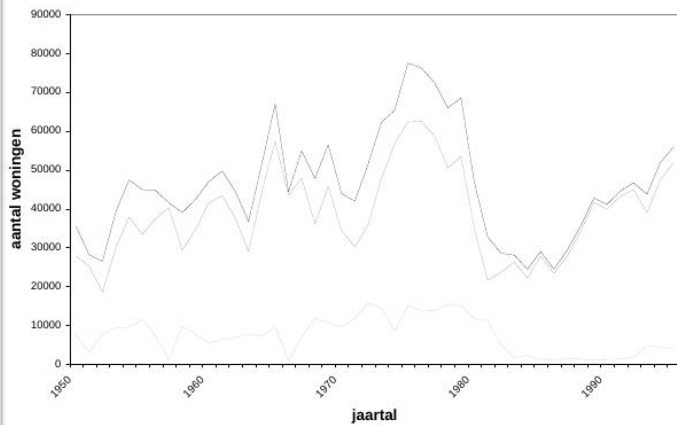
Inhuldiging door Alfred De Taeye,
(beeldbank Kortrijk.be)

SOCIALISTEN

- Wet Brunfaut
- Genoemd naar socialistisch volksvertegenwoordiger Fernand Brunfaut

Katholieke huisvestingsbeleid domineerde

Wet De Taeye >
subsidies voor het bouwen
van een eigen huis

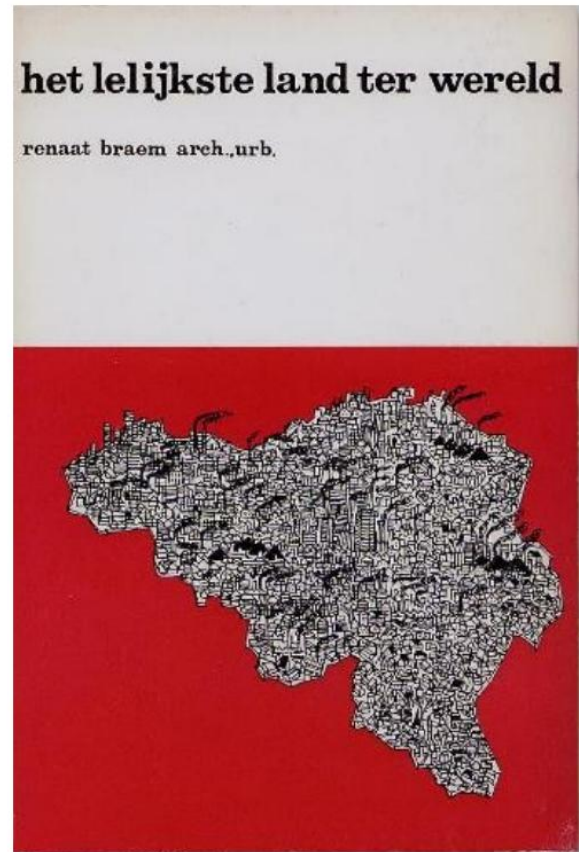
Democratisering van de auto draagt bij tot suburbanisatie van de woning

Impliciet huisvestingsbeleid in Vlaanderen

- Chaos
- Lintbebouwing
- Versnippering van stad & platteland

(© Renaat Braem, 1968)

Impliciet architectuurbeleid

Wet De Taeye
bepaalt geen
architecturale stijl

Woning in Kessel-Lo (1959)

100 000ste De Taeye
woning in Waregem
(1954)

Rijwoning De Roover-Braem te
Antwerpen, van Renaat Braem, 1954
(foto: Tamara Rogiest)

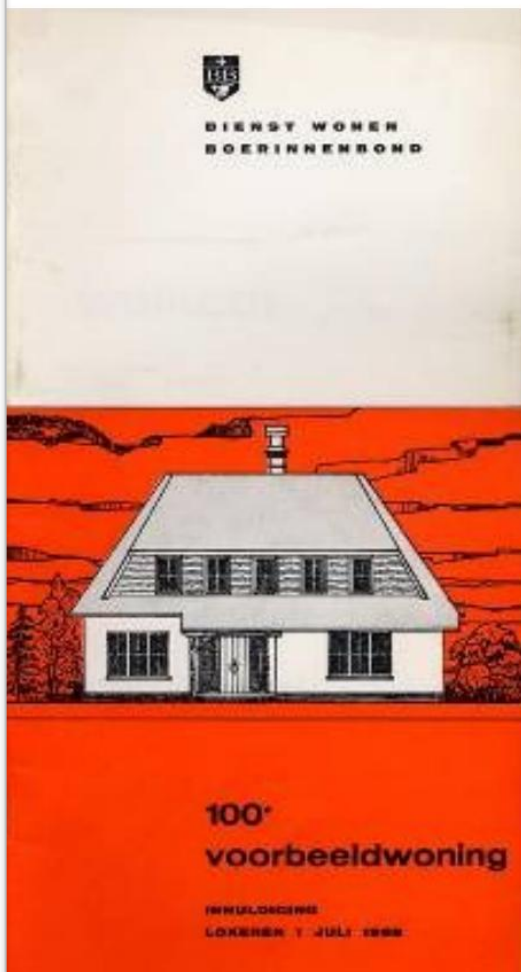
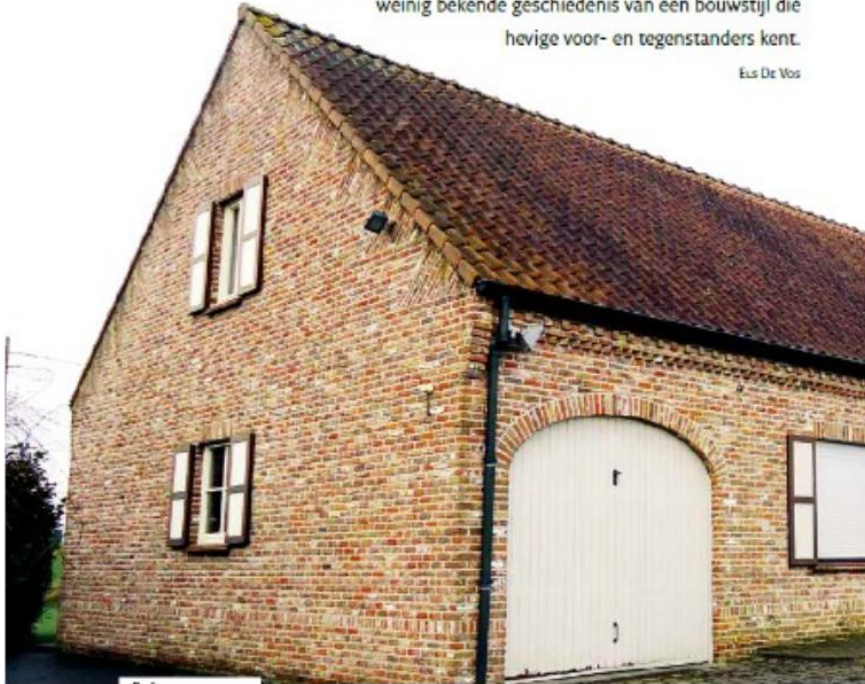
Prefabwoning *Huis van
Morgen*, in Lokeren, 1962.
(foto: Els De Vos)

BOERENBONDMODEL VEROVERT VLAANDEREN

THUIS IS WAAR MIJN FERMETTE STAAT

De fermette is nog steeds populair in Vlaanderen, al haalt haar stilistische variant, de pastorette, haar intussen in. De weinig bekende geschiedenis van een bouwstijl die hevige voor- en tegenstanders kent.

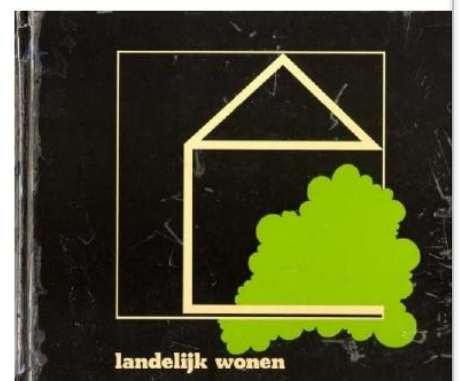
Els De Vos

Het katholieke middenveld promootte sterk de fermette, zoals de Boerinnenbond (KVLV)

100ste woning,
Lokeren, °
1968

Evolutie van type-woningen bij de Boerinnenbond

1958

1962

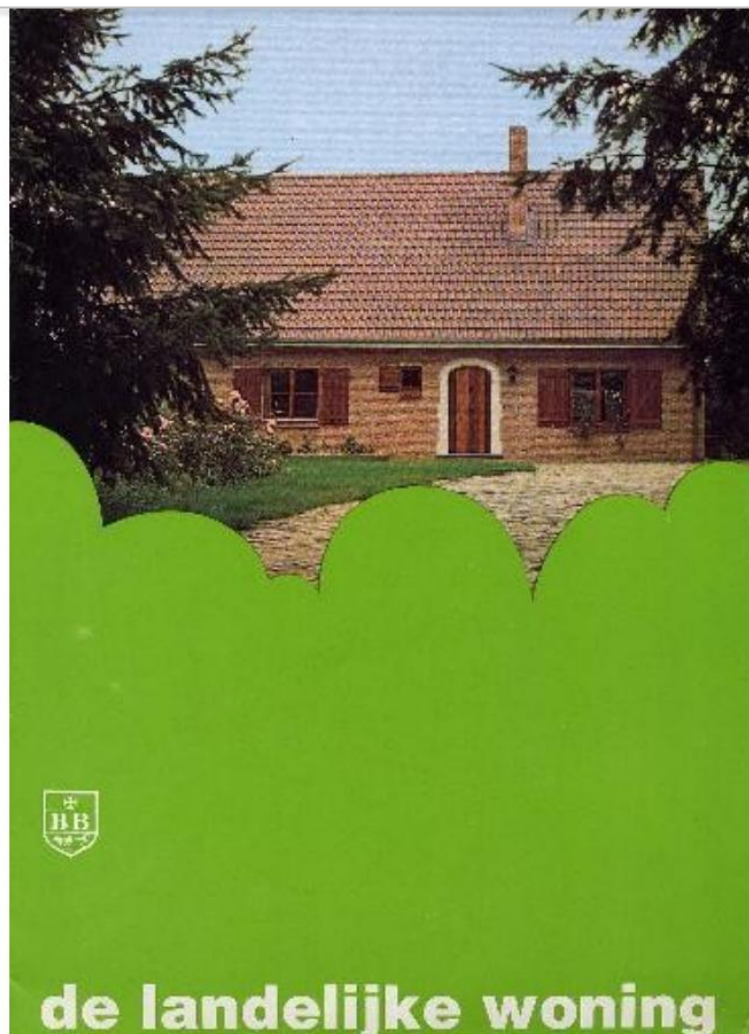
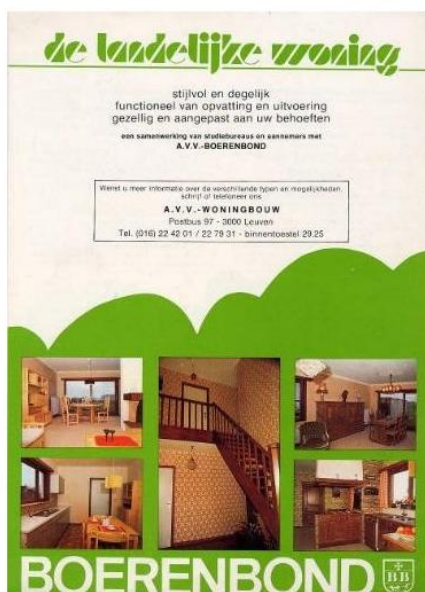

1968

1975

"De Landelijke woning", °1975

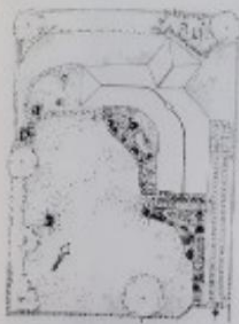

LANDHUIZEN IN DE KEMPEN

Architect V. LORIS - Londen te Antwerpen

LANDHUIZEN
IN DE KEMPEN

Architect E. VAN STEENBERGEN
Londen te Antwerpen

Architect E. VAN STEENBERGEN - Groot, Londen te Antwerpen

LANDHUIZEN
IN DE KEMPEN

Huib HOSTE, *Bouwen op het platteland*, Antwerpen, Utrecht: Standaard Boekhandel, W. De Haan N.V. (1943), 18.

kritiek al vroeger

“pseudo-boerderij”

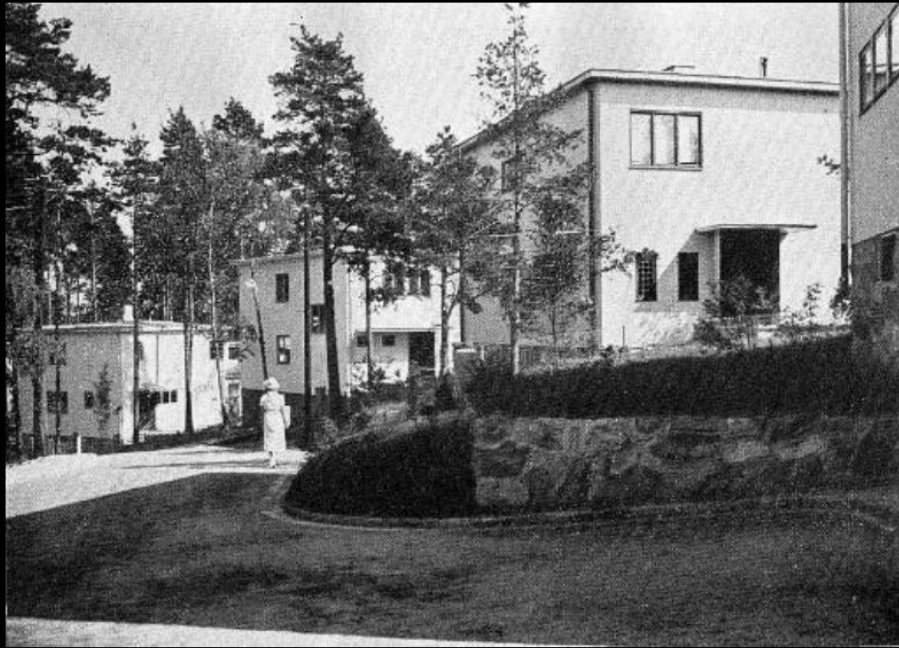
Historisch correct

Slecht voorbeeld

**“het eenige resultaat daarvan kan
“boerenbedrog” zijn”**

Huib HOSTE, *Bouwen op het platteland*, Antwerpen, Utrecht: Standaard Boekhandel, W. De Haan N.V. (1943), 18.

Goed voorbeeld

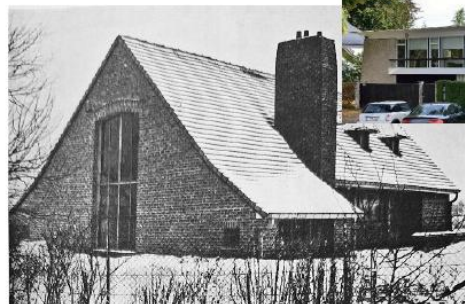
Afb. 22 Landhuisjes te Stockholm (Zweden)

[1] HOSTE, *Bouwen op het platteland*, Antwerpen, Utrecht: Standaard Boekhandel, W. De Haan N.V. (1943), 17.

Naoorlogs modern erfgoed: Villa's ontworpen door modern(ist)en

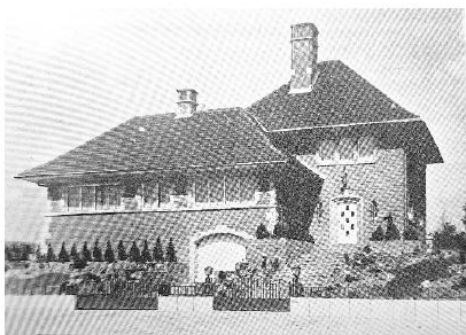
Winksele, 1952, Joseph Stevens

Alsemberg, 1951, Daniël Lipszyc

Brussel

Strombeek-Bever, 1952, André Jonniaux

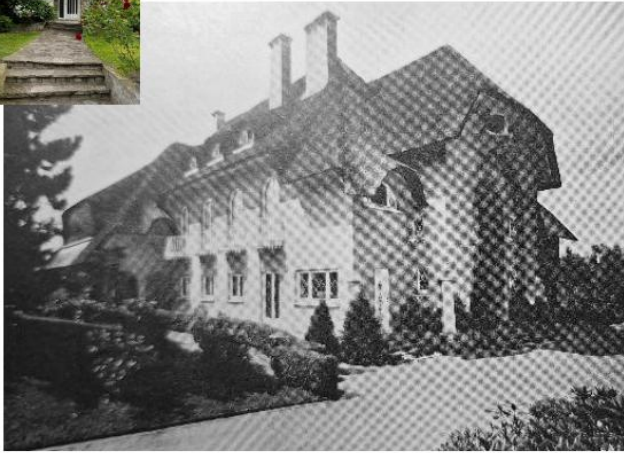

Heverlee, 1951, Léon Ide

Knokke

Naoorlogs modern erfgoed: Villa's met rieten daken

1951, Stanislas Jasinski

Kraainem, Baron Albert d'Huartlaan

MODERNISME IN VLAANDEREN

Interbellum modernisme

High modernism

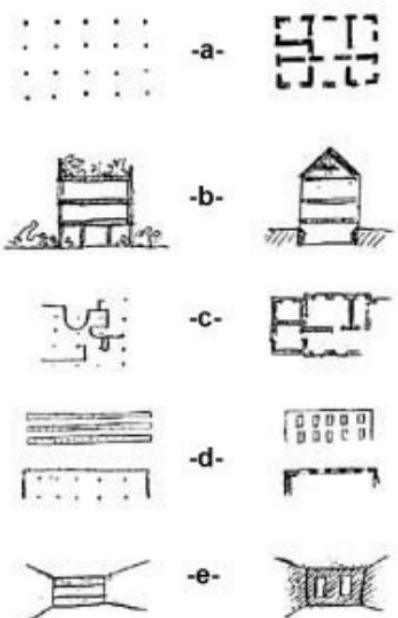
Kenmerken interbellum modernisme:

- Soberheid (geen overbodige ornamenten)
- Rationaliteit
- Functionaliteit
- Authenticiteit/eerlijkheid (geen trompe l'oeil)
- 5 points de l'architecture (Le Corbusier)
- "Less is more" (Mies van der Rohe)

Maison Guiette
Le Corbusier
Antwerpen,
1926-1927

Le Corbusier & Jeanneret 1927

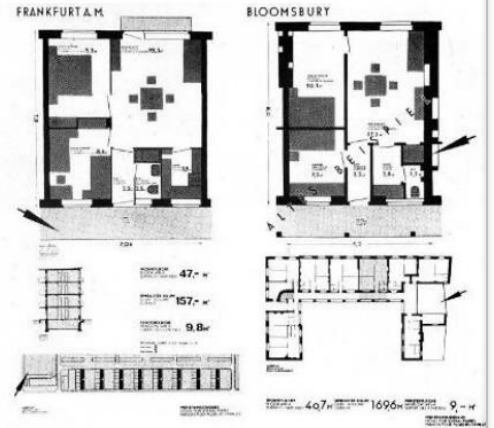
5 PUNTEN VAN MODERNE ARCHITECTUUR

- Het huis op pilotis!
- Daktuinen
- Vrije plattegrond
- Bandramen
- De vrije gevel

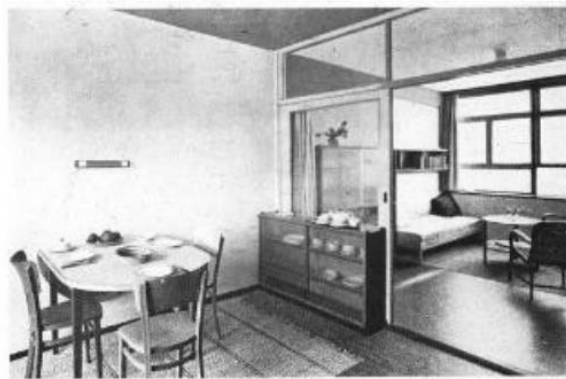
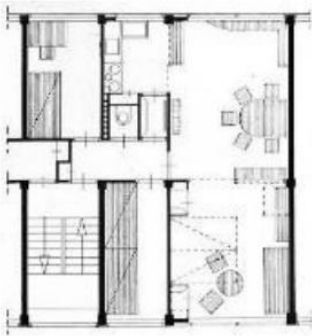

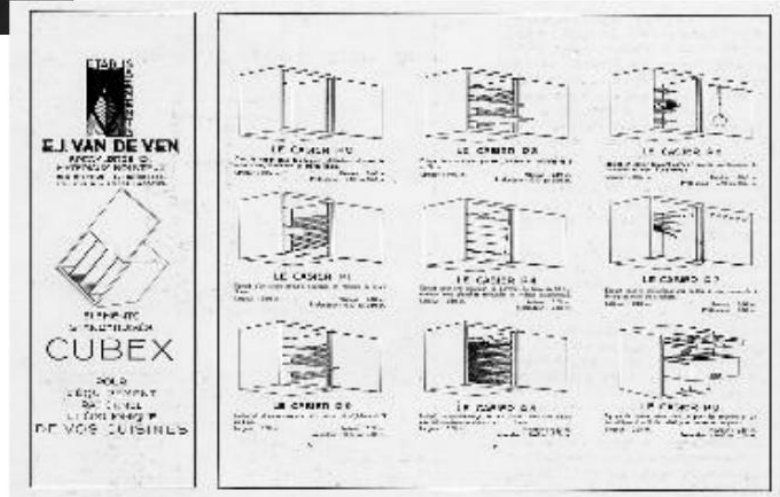
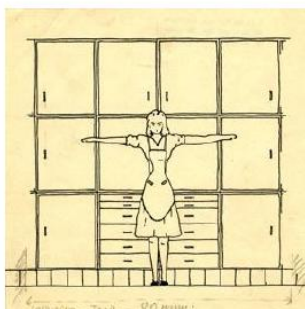
CIAM II, 1929

Frankfurter Küche (1926)
architect Grete Schütte Lihotsky

Op CIAM III in Brussel,
Cubex keuken
Belgisch architect L.H. De Koninck.

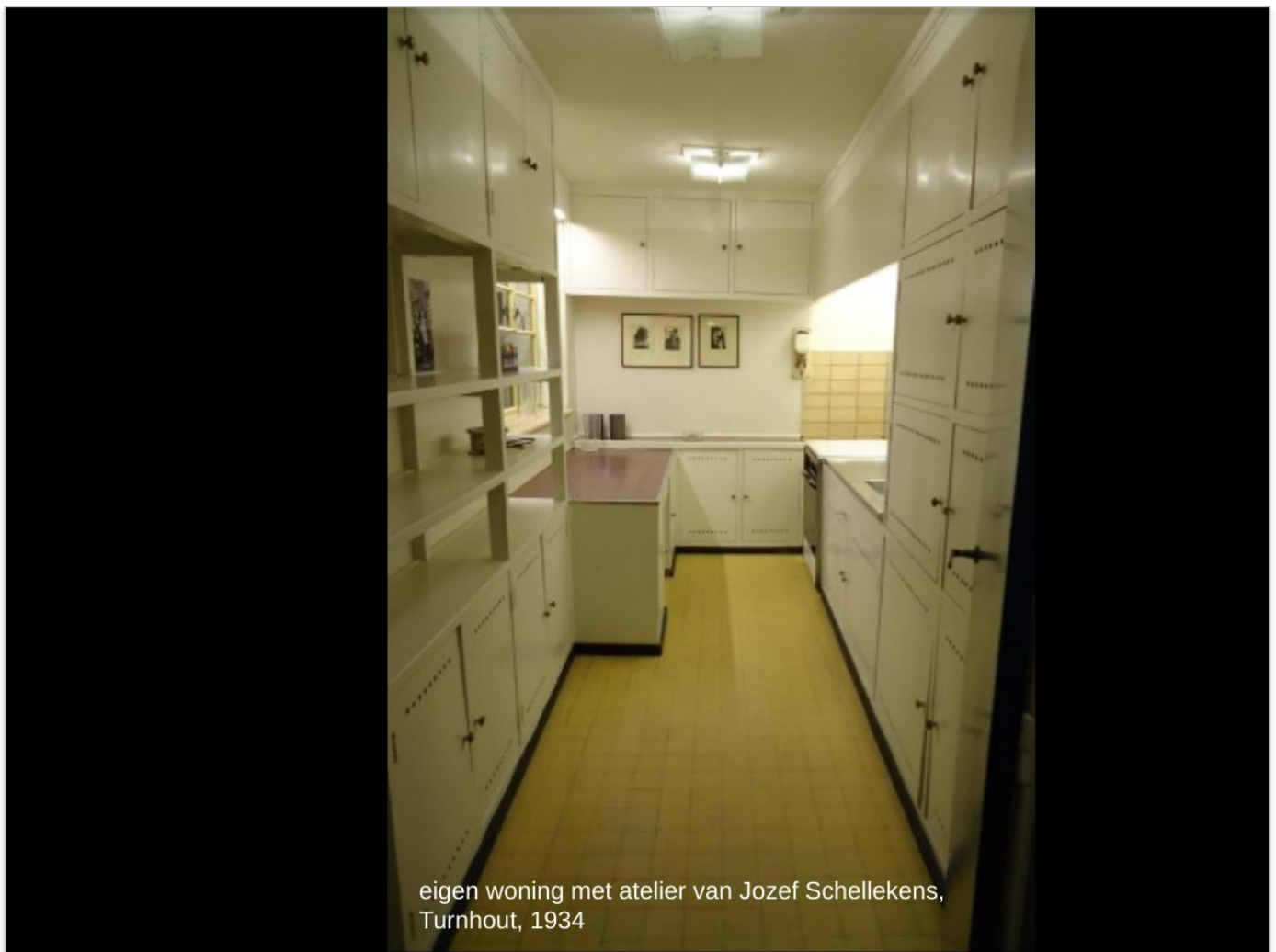

Tweewoonst: eigen woning met atelier van Jozef Schellekens + woning voor Theo Op de Beeck, 1934, Turnhout

Eigen modernistisch woning met atelier van Jozef Schellekens, Turnhout, 1934

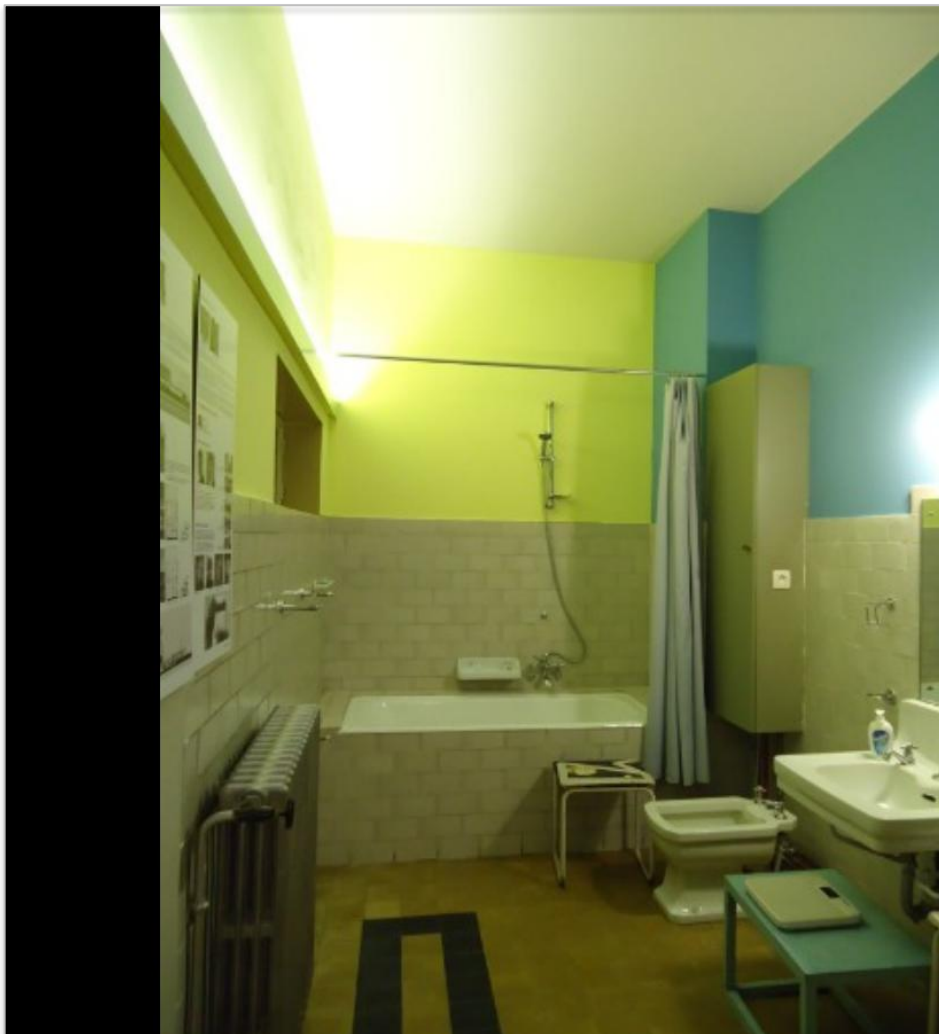
eigen woning met atelier van Jozef Schellekens,
Turnhout, 1934

eigen woning met atelier van Jozef Schellekens, Turnhout, 1934

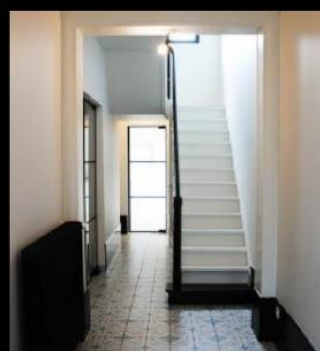

eigen woning met atelier
van Jozef Schellekens,
Turnhout, 1934

Inkomhal eigen woning met atelier van Jozef
Schellekens, Turnhout, 1934

LAAT-MODERNISME IN VLAANDEREN

Na-oorlogs modernisme

Ook Laat-Modernisme

- Ontnuchtering (grens van functionalisme)
- Vrijere vormtaal

Gaston Eysselinck, Oostende, 1947-1950

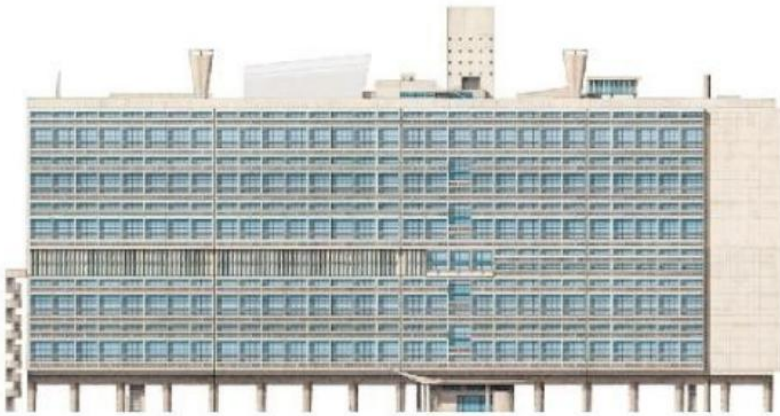
Enkele protagonisten: Frank Lloyd Wright, Frank Ghery, Jørn Utzon, Le Corbusier, ...

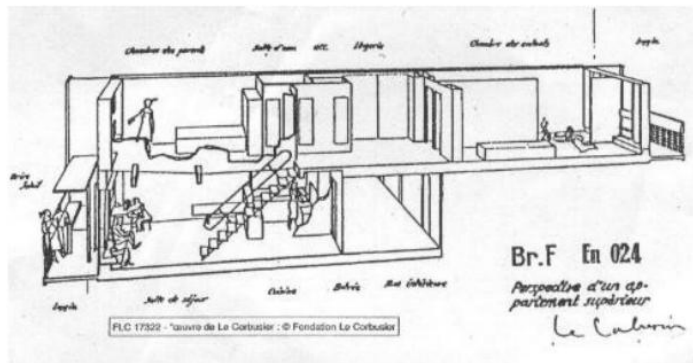
Jørn Utzon, Fredensborg Houses, 1953

Monumentaal modernisme

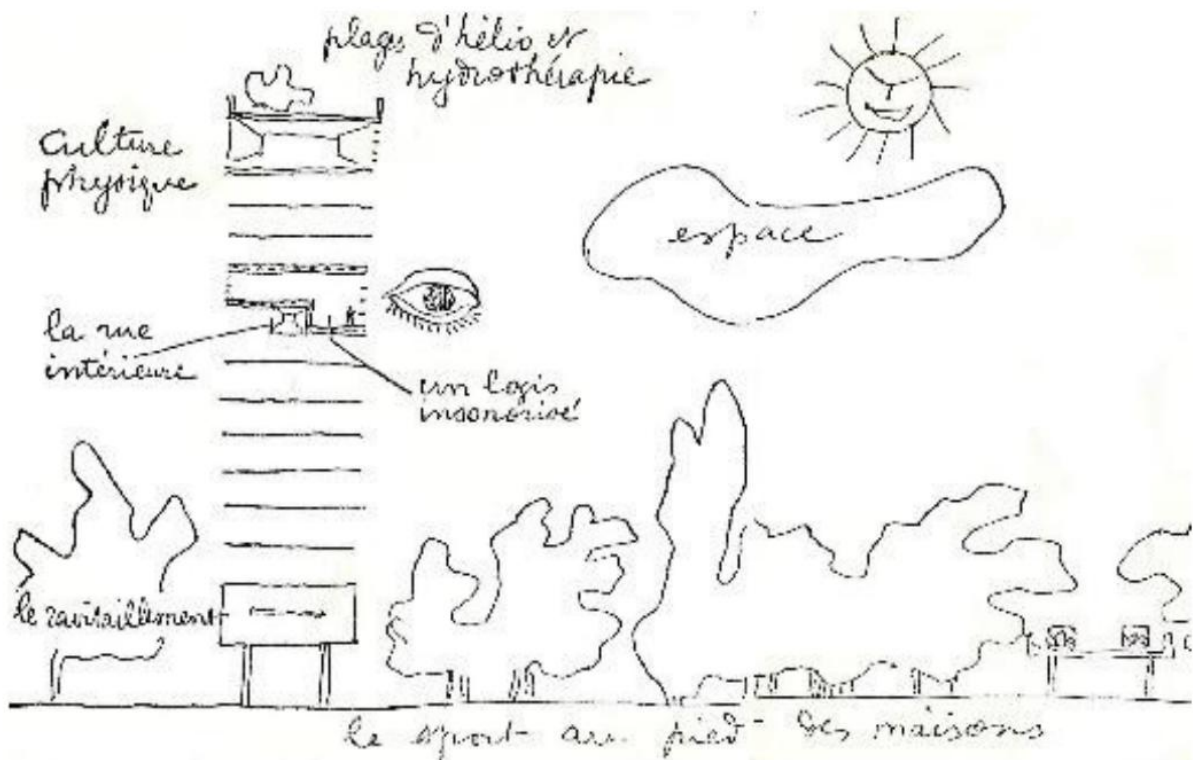

LE CORBUSIER UNITÉ D'HABITATION MARSEILLE

Unité d'Habitation

- 1947-1952
- Le Corbusier
- Marseille

Kiel (1951-53)

Renaat Braem, Victor Maeremans,
Hendrik Maes

(studententekening Braem, 1934)

HET NIEUWE WONEN

Merkwaardige Belgische Tentoonstelling
te ANTWERPEN-KIEL

Sedert enkele jaren worden ons steeds
weer buitenlandse prestaties op het
gebied van woningbouw onder ogen
gebracht.

Kiel (1951-53)

Renaat Braem, Victor Maeremans, Hendrik Maes

bron: artikel uit 1951,
www.debalansvanbraem.be/braem_over_bouwen/de_tentoonstelling_het_nieuwe_wonen

Kiel, Cubex keuken

In blad *Stem der Vrouw* van Socialistische Vooruitziende Vrouwen

Jul De Roover: Inrichting modelappartement op het Kiel, voor SVV, 1952

“lattenwand als ruimtescheiding” in een vrij kleine ruimte.

Jul De Roover, memoires, onuitgegeven document

Foto's, Collectie Vlaams Architectuurinstituut, Archief De Roover, fotograaf: Philippi, Hoboken.

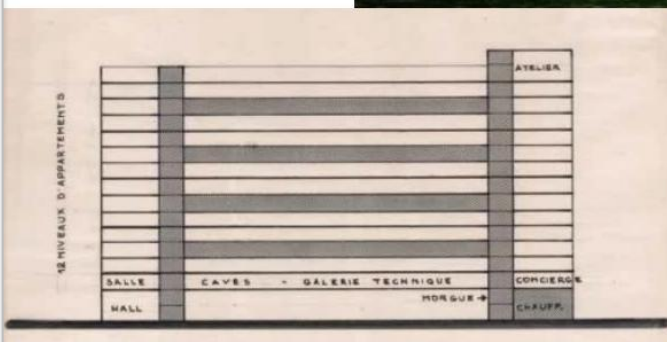
Modelappartement Willy van der Meeren, het Kiel, 1953

Tentoonstelling "Het Nieuwe Wonen"

> dé bewoner opvoeden hoe te wonen! Uitgaan van het idee dat er een 'goede', 'rationele' manier van wonen is.

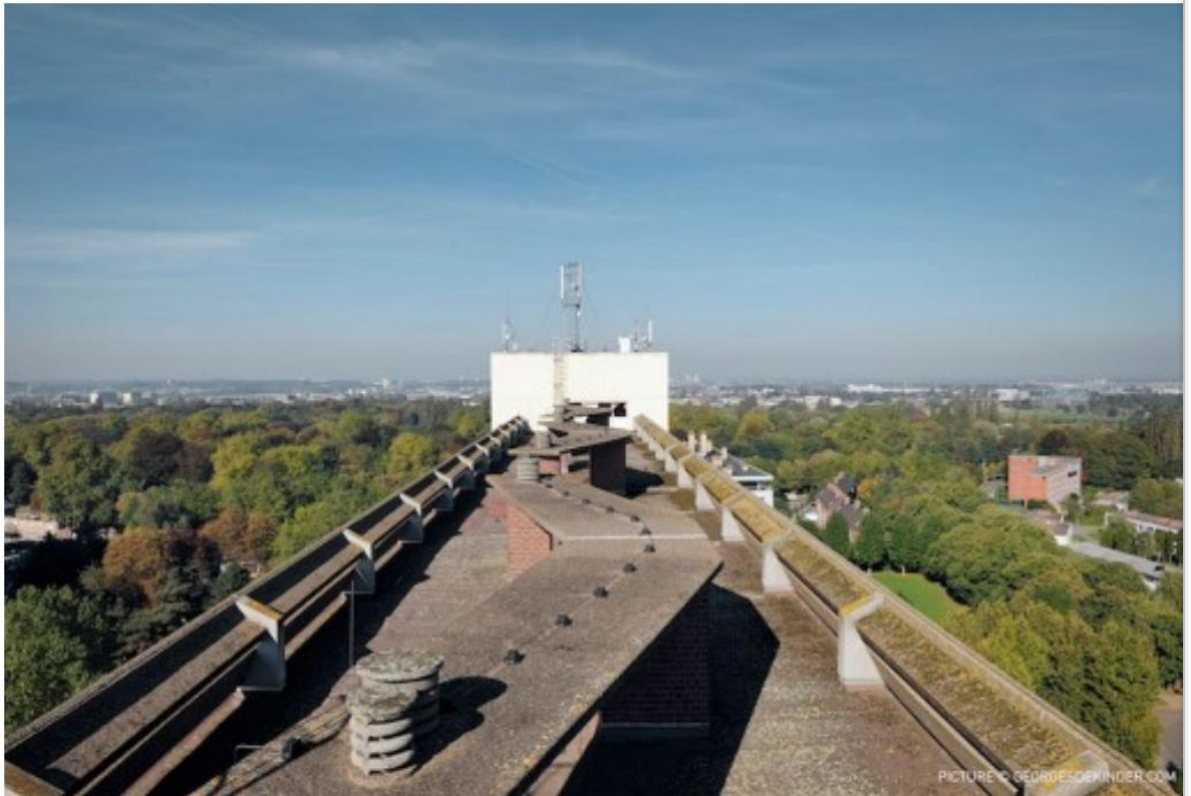
Ieder Zijn Huis

- 1952
- Willy Van Der Meeren
- Evere

Ieder Zijn Huis

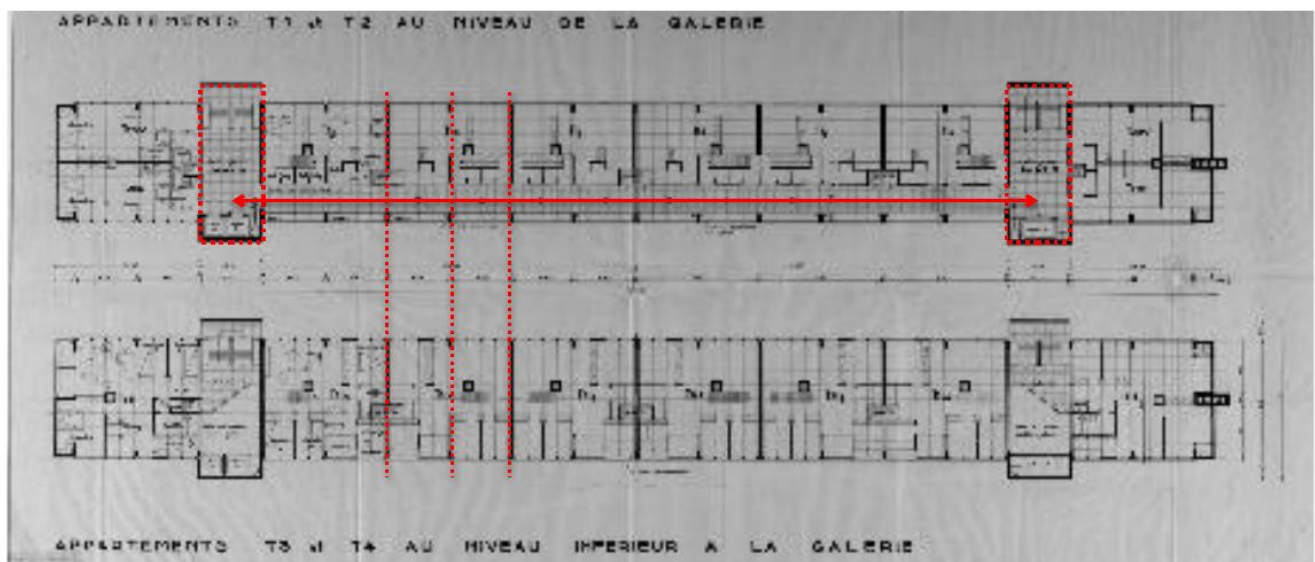
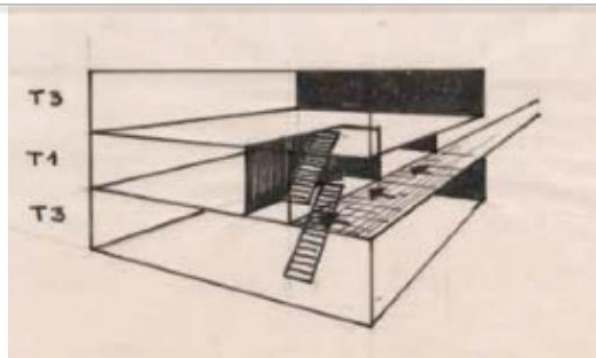
- 1952
- Willy Van Der Meeren
- Evere

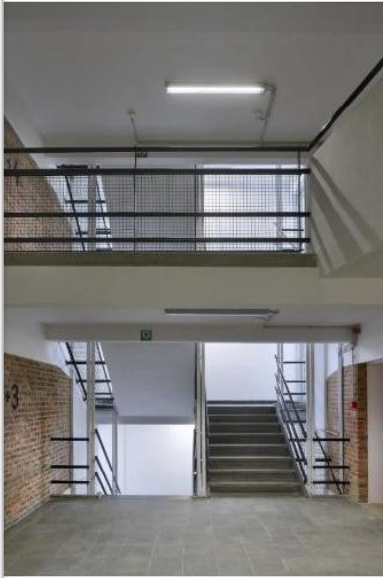

PICTURE © GEORGESOPINDER.COM

Ieder Zijn Huis

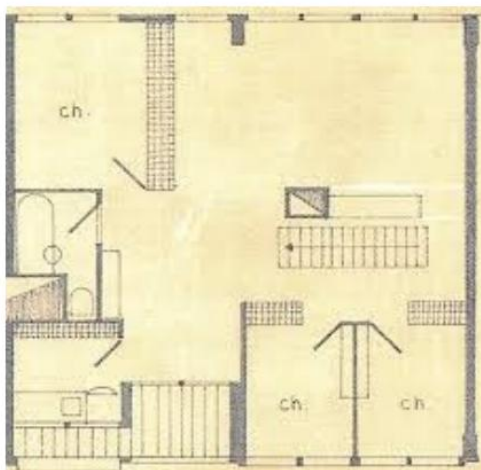
- 1952
- Willy Van Der Meeren
- Evere

Ieder Zijn Huis

- 1952
- Willy Van Der Meeren
- Evere

Willy Van der Meeren (1955)

Seca Huis/EGKS huis

Tervuren

Sint-Maartensdal (1960-70)

Renaat Braem, Leuven

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/125467>

Foto: Thomas, Hans
Onroerend Erfgoed Vlaanderen

Sint-Maartensdal, (1960-70)

<https://www.youtube.com/watch?v=UgY8M7ZmW8k&t=17s>

Cassablanca, Leuven, (1960-70)

architecten Léon Stynen en Paul De Meyer

Foto: Vandevorst, Kris (8-06-2016),

LAAT-MODERNISME omvat verschillende stromingen:

- Experimenten prefab (W. Van der Meeren)
- Bungalows / witte villa's
- Brutalisme/ monumentale moderniteit
- Biomorfe architectuur
- Structuralisme

Campus architectuur te Diepenbeek van arch. Dolf Nivelle
Geïnspireerd op Hertzberger's kantoorgebouw te Apeldoorn (NL)

EGKS woning (experiment)

- 1955
- Willy Van Der Meeren
- Tervuren

EGKS woning (experiment)

- 1955
 - Willy Van Der Meeren
 - Tervuren
-
- Ontworpen als model voor arbeiderswoning
 - Kostprijs maar 50% van modale kleine woonst
 - Bedoeld voor woningnood van Belgische staal- en mijnarbeiders
 - Prototype in Luik
 - Centraal met 1 portiek waar ook leidingen en stopcontacten in waren verwerkt.

Bungalows

- *Naoorlogs erfgoed*

Herent, Kempenlaan

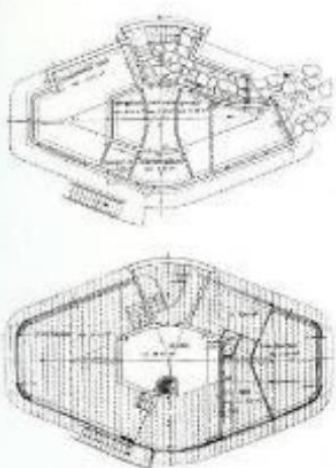
Herent, Kempenlaan

Leuven, Huttelaan

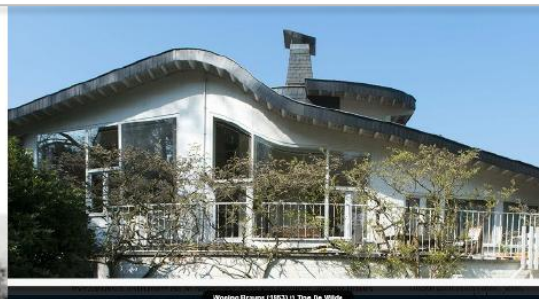
Biomorfe architectuur

Architect: Renaat Braem

Brauns huis, Kraainem, 1953

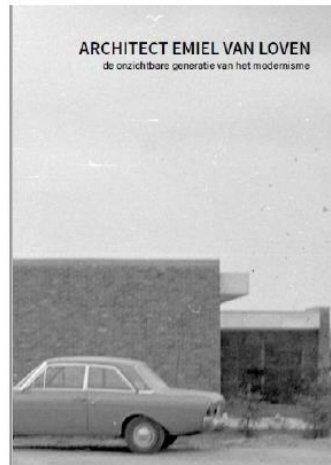
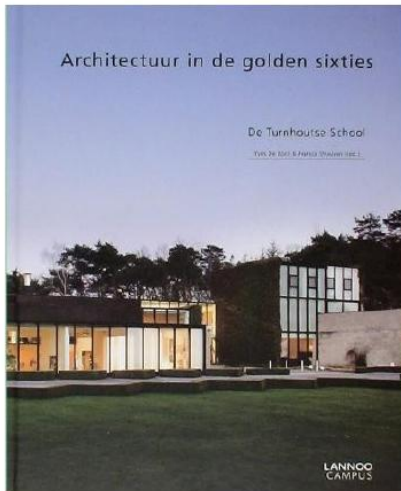
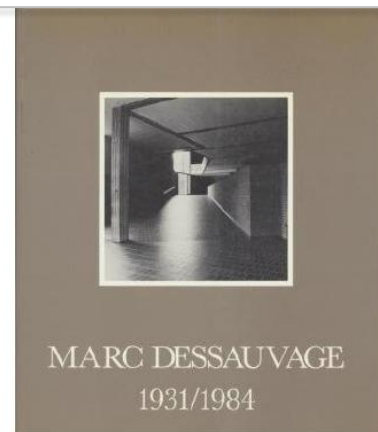
Woning Alsteens, Overijse, 1967

De stille generatie

MINDER GEKEND, STILLE GENERATIE

- Turnhoutse School
(Paul Neefs, Carli Vanhout en Paul Schellekens,
Lou Jansen en Rudi Schiltz)
- Emiel Van Loven
- Marc Dessauvage
- Paul Van Aerschot

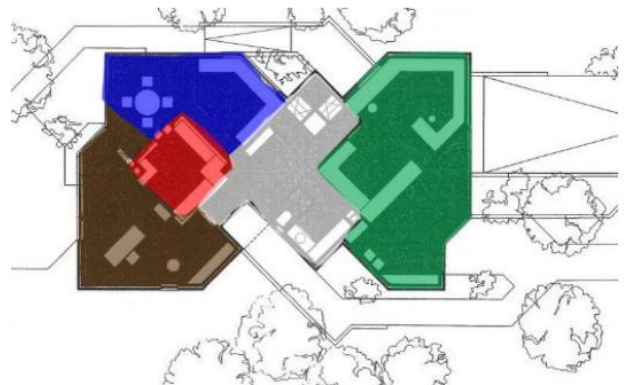

© Floremie Vermeulen, 2021

Brutalisme

Architect: Marc Dessauvage

woning Servranckx te Lovenjoel, nabij Leuven, jaren '70

Brutalisme

Architect: Marc Dessauvage

Sint-Caroluskerk, Holsbeek 1967-69
huiselijkheid (II Vaticaans Concilië)

Foto: Annelien Sys, 02-12-2022

Brutalisme

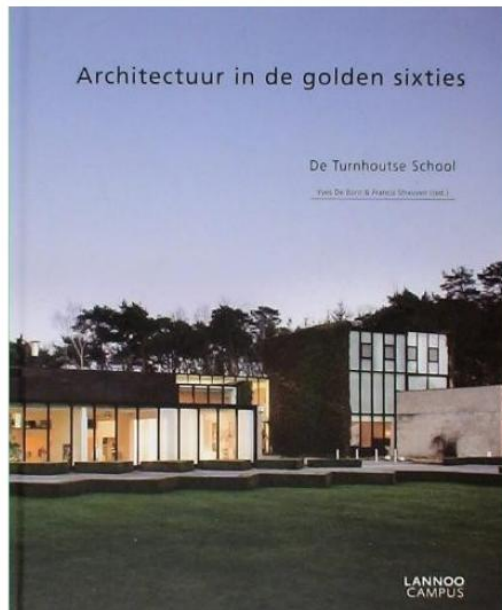

naoorlogse modernistische
kerk, 1976-1977 Averbode
Architect: Luc De Boel

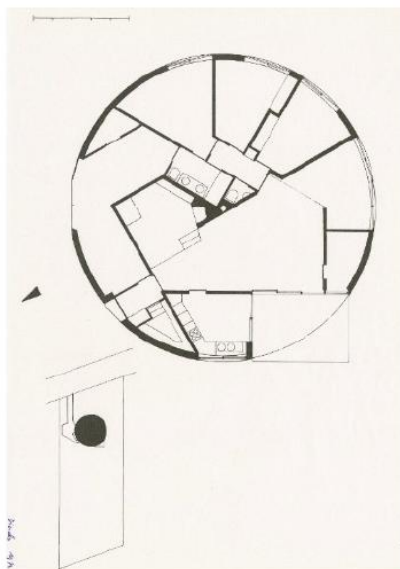

TURNHOUTSE SCHOOL

- Carli Vanhout en Paul Schellekens
- Lou Jansen en Rudi Schiltz
- Paul Neefs

Paul Neefs

Paul Neefs, 1963, Oud-Turnhout

Lou Jansen & Rudi Schiltz

Woning Mil Jansen,
Merksplas 1966.

Lou Jansen & Rudi Schiltz

Woning Mil Jansen, Merksplas 1966.
Lou Jansen & Rudi Schiltz

Carli Vanhout & Paul Schellekens

Carli Vanhout & Paul Schellekens, Architectenbureau en woning, Turnhout, 1964 (foto: Lander Loeckx)

Carli Vanhout & Paul Schellekens

Carli Vanhout & Paul Schellekens, Architectenbureau en woning, Turnhout, 1964 (foto: Lander Loeckx)

Carli Vanhout & Paul Schellekens

Baksteenarchitectuur
Zichtbaar beton

Carli Vanhout & Paul Schellekens, Architectenbureau en woning, Turnhout, 1964 (foto: Lander Loecx)

Paul Schellekens & Carli Vanhout

(foto: Joren De Weerd)

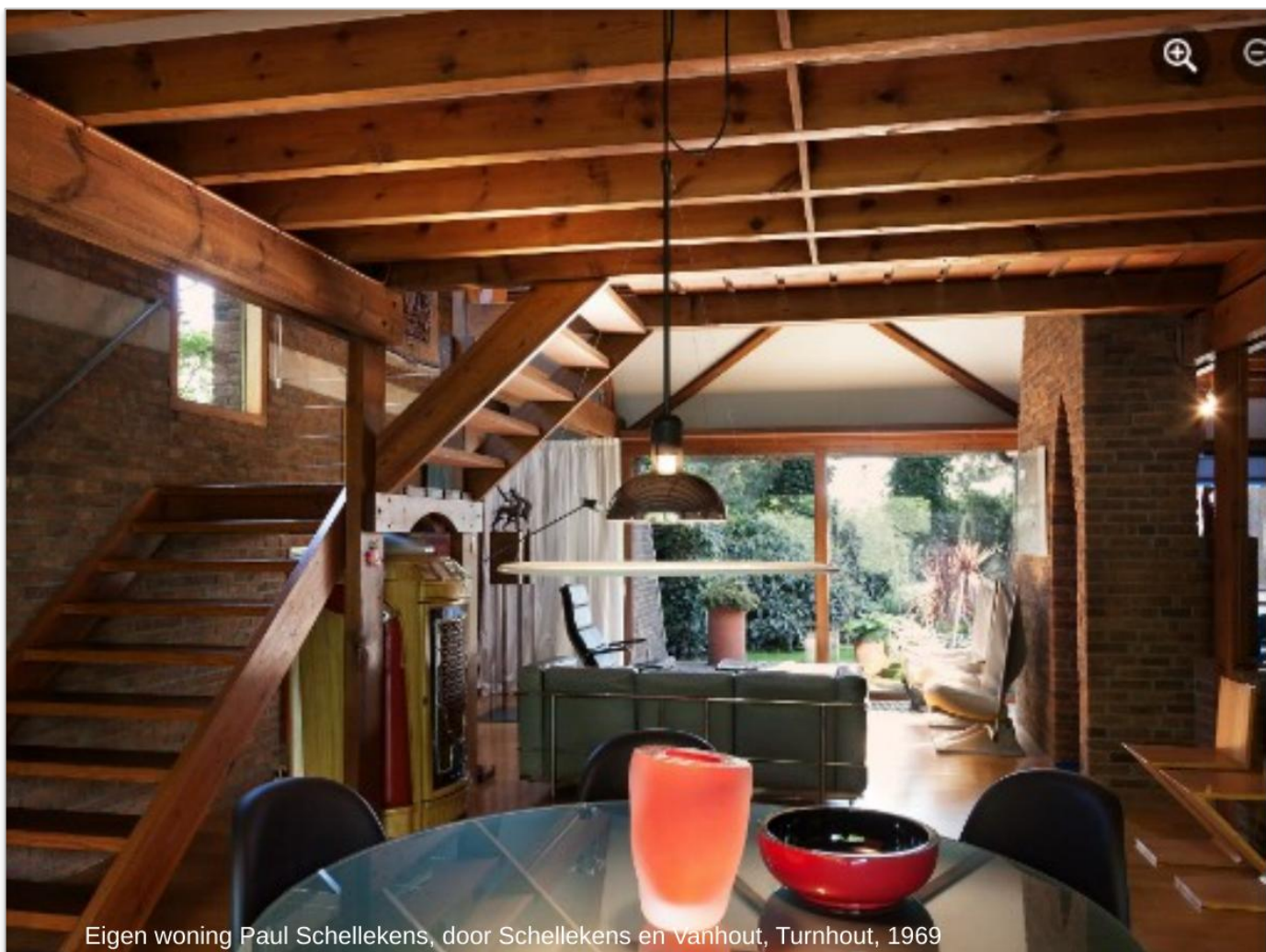
(foto: Vlaamse Gemeenschap, 1995)

Eigen woning van Paul Schellekens te Turnhout,
ontwerp: 1969
door Paul Schellekens en Carli Vanhout

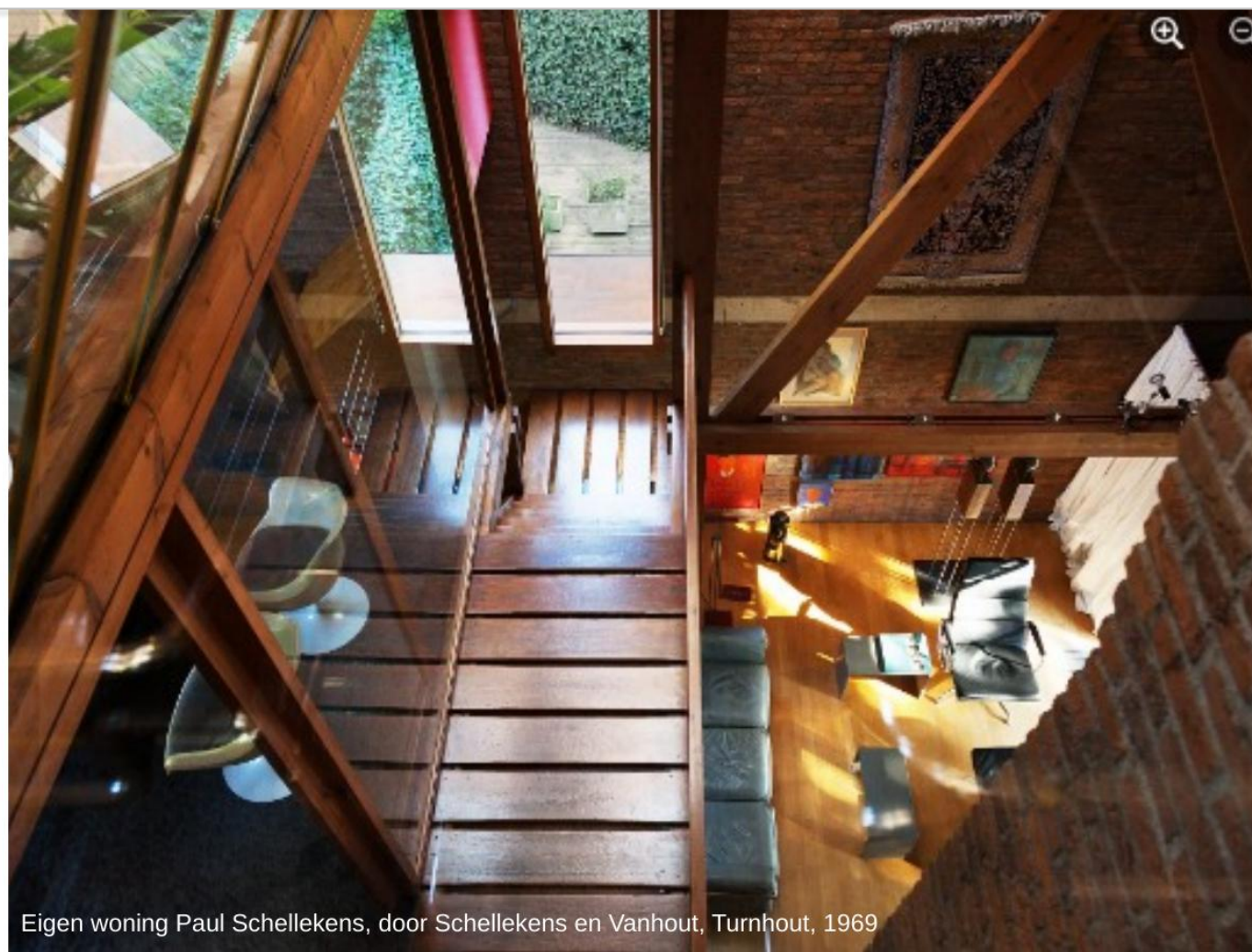

Eigen woning Paul Schellekens, door Schellekens en Vanhout, Turnhout, 1969

Eigen woning Paul Schellekens, door Schellekens en Vanhout, Turnhout, 1969

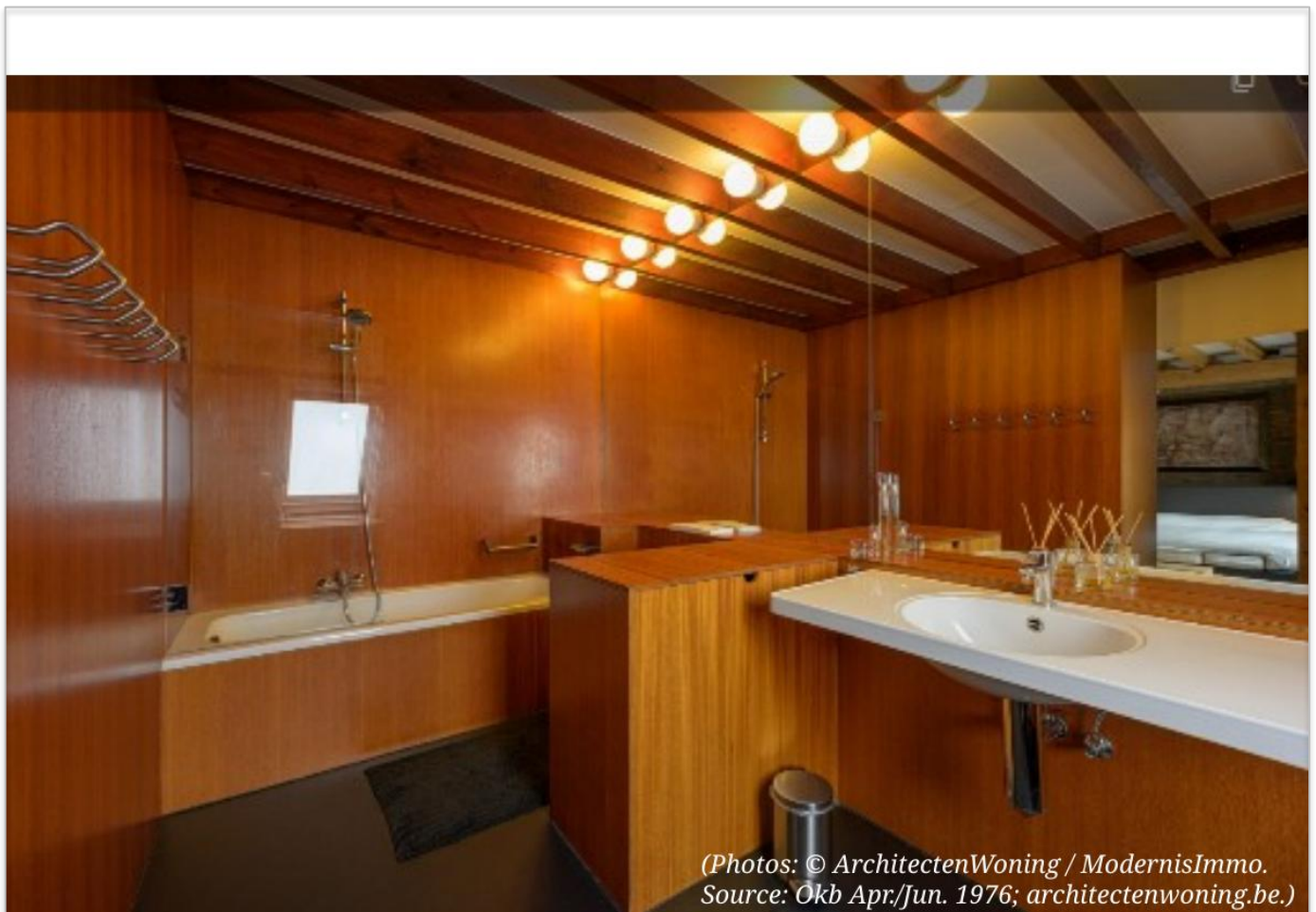
Zit-en eetgedeelte in één

Eigen woning Paul Schellekens, door Schellekens en Vanhout, Turnhout, 1969

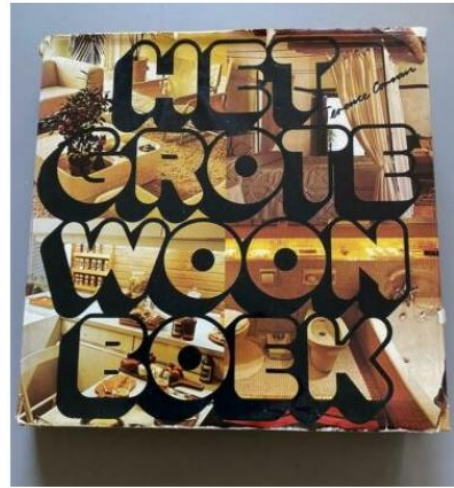

(Photos: © ArchitectenWoning / ModernisImmo.
Source: Okb Apr./Jun. 1976; architectenwoning.be.)

(Photos: © ArchitectenWoning / ModernisImmo.
Source: Okb Apr./Jun. 1976; architectenwoning.be.)

Woning Paul Schellekens, door Schellekens en Vanhout, 1969,

WOONBADKAMER

Uit: Terence Conran, *Het grote woonboek*, (1975)

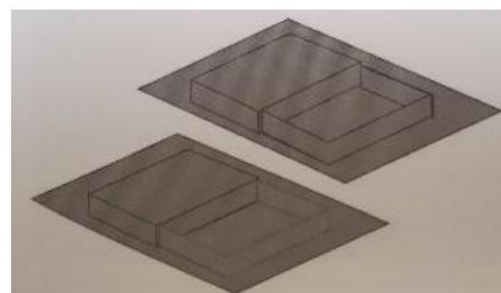
Eigen woning Paul Schellekens, door Schellekens en Vanhout, Turnhout, 1969

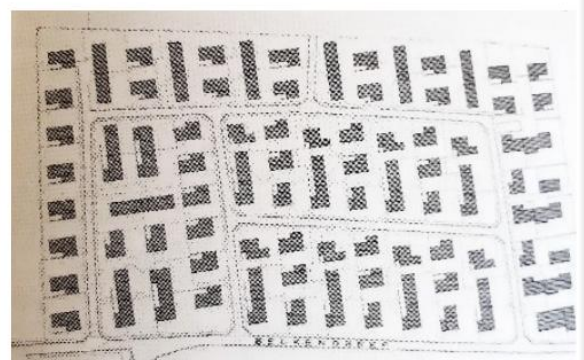
Eigen woning Paul Schellekens, door Schellekens en Vanhout, Turnhout, 1969

ARCHITECT EMIEL VAN LOVEN

de onzichtbare generatie van het modernisme

[fig 4.40] Transformatie van de patio woning tot tuinwoning in de woon Zonneveld.

Emiel van Loven met Dimensie 3, wijk Zonneveld, 1965, Grimbergen

Dimensie 3, wijk Zonneveld, 1965, Grimbergen

PhD, Katrien Theunis

Emiel van Loven, woning te Tienen, 1963.

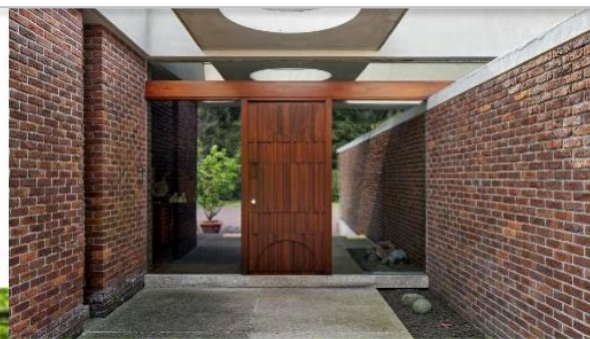
Woning te Tienen, ontwerp: 1963
(foto: K. Welleman) Oplintersesteenweg 231, Tienen

Woning te Tienen, ontwerp: 1963 door Emiel Van Loven, (ph: K, Welleman) Oplintersesteenweg 231, Tienen

Woning te Geel, 1969 door Emiel Van Loven

(Photo: Kristof Welleman)

Woning te Geel,
ontwerp: 1969
door Emiel Van
Loven

(foto: Kristof Welleman)

Emiel Van Looven

Woning te Geel, ontwerp: 1969 door
Emiel Van Loven, (Photo: Kristof

Woning te Geel, 1969, Emiel Van Loven

Woning te Geel, ontwerp: 1969 door Emiel Van Loven,
(Photo: Kristof Welleman)

Gerard Cools

Woningen in Eindhoven, Gerard Cools, Laakdal

Gerard Cools

Foto Gerard Cools en vrouw

Woningen in Eindhoven, Gerard Cools, Laakdal

Keuken in woning Cools,
Westerlo, 1975

Eigen woning van Gerard Cools,
Westerlo, 1975

**Eigen woning van Gerard Cools,
Westerlo, 1975**

VOORBIJ HET CANON

**HOE
OMGAAN
MET ERFGOED?**

Ooit razend populair, maar nu raken fermettes niet meer verkocht

01/05/2018 om 08:30 door gjs - [Print](#) - [Corrigeer](#)

■ Fermettes als deze geraken steeds moeilijker verkocht.

474
shares

De klassieke fermettes die vooral in de jaren 80 razend populair waren in ons land, raken nu amper nog verkocht. Gevolg: de prijzen dalen gevoelig en er zijn koopjes te doen. Dat meldt VTM Nieuws.

Het probleem van de rustieke fermettes, met onder meer de typische dakkapelletjes, is de wetgeving. Door de strenger geworden renovatie- en energienormen halen kopers zich veel meer extra kosten op de hals dan enkele jaren geleden. De fermettes zijn al vrij duur, met die

Total make over: van fermette naar hedendaagse villa

<https://www.k2architecten.be>

Goed bewaard onbekend erfgoed

www.architectenwoning.be

Bertem, 1969, Frans Michiel Viérin

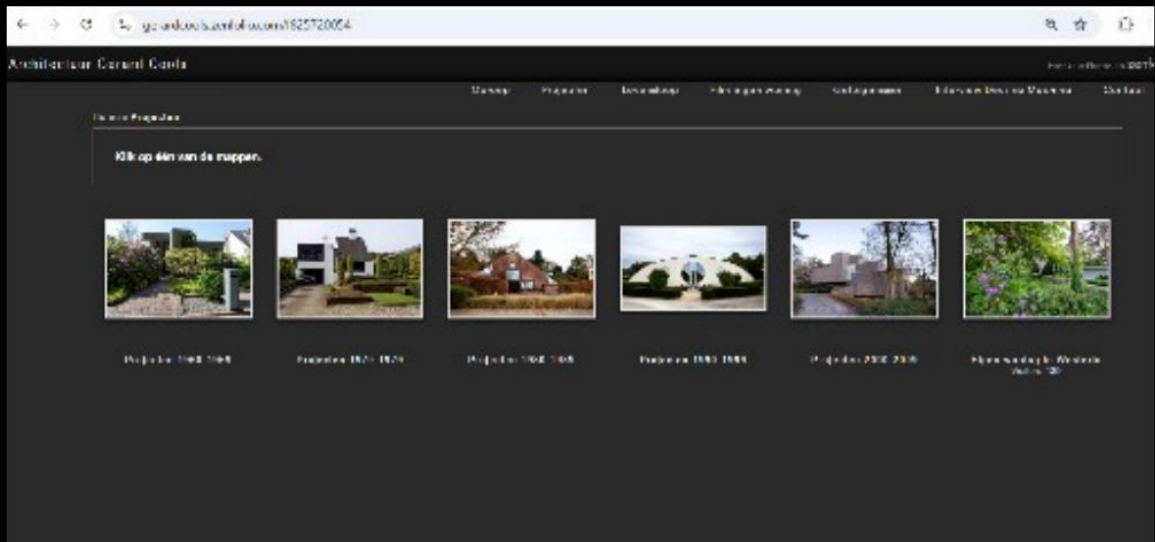
Holsbeek, jaren 1970, Architectenburo Vanderbiest en Reynaert

ARCHITECTENWONING®

Goed bewaard onbekend erfgoed

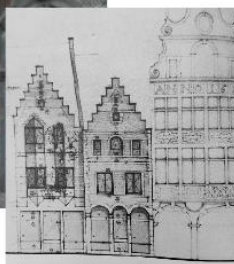
Leuven, Pr. Lydialaan

Naoorlogs modern erfgoed: Integratie-architectuur

Leuven, Mechelsestraat, 1982,
Simon Deneef

Leuven, Tiensestraat, 1968, W.
Cogge, F. De Groot,

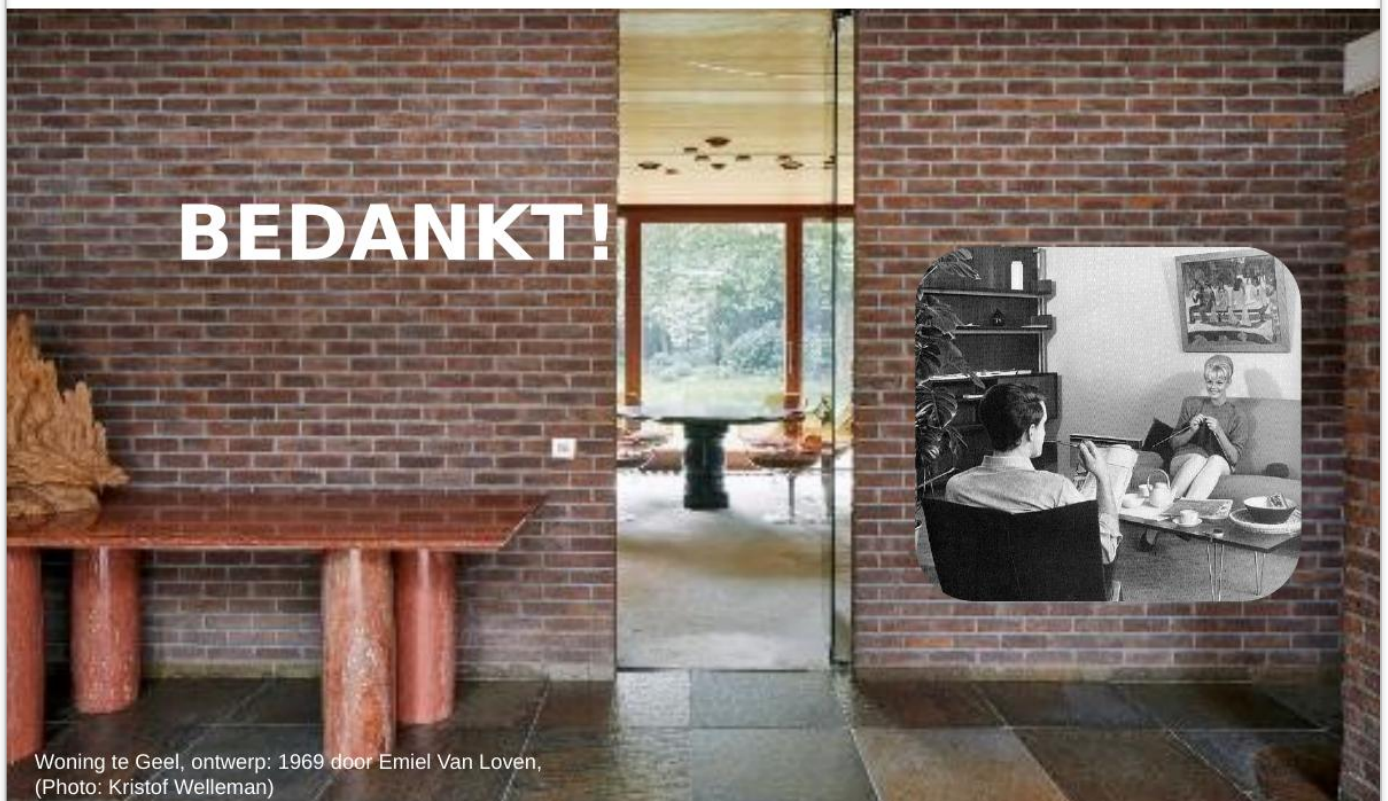

Leuven, De Beriotstraat,
1974, P. Van Aerschot

Zellik, Nachtegaallaan, jaren '80,
Herman Jult

Woning te Geel, ontwerp: 1969 door Emiel Van Loven,
(Photo: Kristof Welleman)